

Освітні інновації успішно впливають на вирішення комплексу соціально- економічних проблем, насамперед на викорінення безробіття, злочинності і т.д. Сучасні засоби телекомунікацій дають змогу розробити ефективні навчальні технології, підвищують якість і доступність освіти. Для подальшого розвитку інформаційних освітніх технологій необхідно вирішити такі стратегічні проблеми:

систематизації (повинна бути єдина стратегічна політика в галузі освітнього процесу);

комплексності (спільне використання психолого-педагогічного, навчально-методичного та організаційного забезпечення інформаційних освітніх технологій);

комунікацій (необхідно підняти рівень телекомунікаційних технологій при забезпеченні їх необхідним фінансуванням);

стандартизації (існуючі інформаційні освітні системи якісно відрізняються один від одного за моделями, технологіями, формами організації).

Вирішення вищезазначених проблем приведе до різкого підвищення якості освіти. Сьогодні національна освітня система зазнає серйозних трансформацій. Іде пошук шляхів перетворень у цій сфері діяльності у світлі Болонського процесу.

О.П. Мосьян

МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

Іноземні учні з'явилися в наших ВНЗ у 50 – 60-х роках минулого століття. Тоді ж почала розвиватися вітчизняна методика навчання нерідної мови як засіб здобуття вищої освіти. Незабаром Харків став одним із головних науково-методичних центрів країни в цій галузі. Мовна підготовка іноземних студентів згідно з традицією, що склалася, охоплює три етапи.

1. Підготовчий – 1 рік навчання на спеціальних факультетах і відділеннях, де студенти, окрім мовного курсу в 720 годин, повторюють мовою, що вивчають, шкільні курси математики, фізики, хімії, біології тощо. Іноземні студенти, починаючи з алфавіту, вивчають прийменниково-відмінкову й видо-часову системи, такі граматичні форми, як ступені порівняння прикметників та прислівників, дієприкметники, дієприслівники тощо. Програма мовної підготовки передбачає як окремий аспект роботу над науковим стилем мовлення на основі текстів за фахом студента, на що виділяють до 30 % навчального часу. Заняття проводять, як правило, по 3-4 пари на день. Протягом року тижнева кількість годин на вивчення мови зменшується з 30 до 10 – 12. Час, що звільнився, віддають на вивчення спеціальних предметів (від 36 до 190 аудиторних годин на кожен). Їх набір

залежить від профілю навчання (медично-біологічний – математика, фізика, хімія, біологія; інженерний – математика, фізика, креслення, хімія; економічний – математика, економіка, географія, гуманітарний – література, історія, географія та ін.). Загальною метою навчання є вміння спілкуватися в різних сферах й опановувати навчальний матеріал, викладений у посібниках.

За результатами навчання іноземцям видають сертифікат встановленої форми, обов'язковий для вступу до українських ВНЗ для студентів із далекого зарубіжжя, які зазвичай приїжджають із нульовим рівнем знання мови. Студенти з країн СНД, у яких, як правило, є початкові знання мови, вступають на 1-й курс за результатами співбесіди. Головною проблемою для них є нерозуміння спеціальної лексики, оскільки предмети природничого та гуманітарного циклів вони вивчали у школі рідною мовою. Це проявляється, наприклад, у тому, що абітурієнт не може прочитати чи сприйняти на слух знайому йому формулу або пояснити її.

2. Базовий курс мовної підготовки охоплює 7 семестрів. Відповідно до міністерської програми на сьогодні він передбачає від 4 до 2 пар занять мовою на тиждень (280 год – на 1 курсі, 210 год – на другому, 140 год – на третьому, 72 год – на четвертому) із складанням у 7-му семестрі державного іспиту. (Іноземні студенти нашого університету вже декілька років займаються за скороченою майже на 30 % програмою.) Навчання на 1-му та 2-му курсах побудовано на синтаксичній основі й передбачає вивчення різних типів відношень (суб'єктно-предикатних, об'єктних, означальних й обставинних) у простому та складному реченнях. Паралельно проводять роботу з текстами за фахом із навчанням складання плану, конспекту і тез. На 3-му та 4-му курсах студенти опановують створення таких вторинних жанрів, як анотація, реферат та оглядовий реферат статті/ статей за фахом.

3. На 5-му курсі, паралельно із 3-м, завершальним етапом навчання мові за наявності у ВНЗ ліцензії кращі студенти можуть прослухати курс методики викладання нерідної мови, скласти іспит та у разі позитивної оцінки отримати відповідний сертифікат.

Іноземні студенти, які вступають до аспірантури після закінчення ВНЗ в іншій країні, опановують мовний курс обсягом у 700 год із складанням кандидатського іспиту; для іноземних випускників українських ВНЗ програмою передбачено 140 год аудиторних занять на рік.

Зазначені етапи навчання в цілому відповідають європейській системі викладання іноземних мов, у якій виділяють 6 рівнів компетенції: A1 – рівень відкриття, A2 – рівень виживання, B1 – рубіжний, B2 – просунутий, C1 – автономний, рівень професійного володіння, C2 – компетентний (досконале володіння). Для вступу до ВНЗ Німеччини та Франції іноземний учень має володіти мовою на рівні B2 (у Великобританії більш високі вимоги). Відповідно до документа Ради

Європи «Загальні компетенції володіння іноземною мовою» він має розуміти загальний зміст текстів на абстрактні та конкретні теми, у тому числі й фахові; досить швидко і спонтанно говорити, уміти робити повідомлення на різні теми та викладати свою точку зору. У нашій країні необхідним для вступу до ВНЗ зараз вважається рівень B1.

Відсутність підготовчого етапу, скорочення годин на базову мовну підготовку, а також білінгвізм, що склався, значною мірою впливають на рівень знань та умінь іноземних студентів, ускладнюють отримання ними вищої освіти.

О.О Литвиненко

ОСНОВНІ ЕТАПИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

У розвитку інноваційного процесу виділяють такі етапи: визначення потреби у змінах; збір інформації та аналіз ситуації; попередній вибір або самостійна розробка нововведення; прийняття рішення про впровадження (освоєння); власне саме впровадження, включаючи пробне використання нововведення; інституалізація або тривале використання нововведення, в процесі якого воно стає елементом повсякденної практики.

Повноцінний інноваційний процес полягає у формуванні та розвитку змісту та організації нового. Він являє собою сукупність процедур і засобів, за допомогою яких наукове відкриття або ідея перетворюються в соціальне, в тому числі, освітнє нововведення. Найбільш успішно нововведення впроваджуються у відносно невеликих колективах (від 500 до 1000 осіб), де легше проводити психологічну підготовку персоналу до нововведень і де швидше можна пробудити в людях ентузіазм і віру в успіх. Зауважимо, що при впровадженні необхідно планувати ризик: як зазначають М. Мескон, М. Альберт і Ф. Хедоурі, кожне друге організаційне нововведення закінчується невдачею (тобто ризик становить 50 %).

Важливо здійснювати процес реалізації інновацій у ВНЗ з метою підготовки майбутніх викладачів до інноваційної діяльності, що передбачає: 1) включення у зміст навчальних планів і програм загальнопедагогічних, методичних та спеціальних дисциплін („Педагогіка”, „Психологія”, „Нові інформаційні технології”, „Методика викладання спеціальних предметів”, „Основи педагогічної майстерності”, спецкурси та спецсемінари з педагогічних субдисциплін, елементів педагогічної інноватики та основних відомостей про сутність, функції й можливості інновацій в освіті); 2) спрямування навчальних занять на формування в студентів умінь використання інновації як у самостійній пізнавальній діяльності, так і в майбутній професійній діяльності; 3) введення спецкурсів (за вибором): "Загальні основи педагогічної